

גליון 361

פרשת ויגש – 'זה הכל גישה של דיבור'

הרב עומר דוידוביץ – ישיבת "מרכז הרב"

איך מצליחים לגשר בעיתים של מחלוקת ומריבה? איך מצליחים לשכנע את האחר, ולהיטיב לו?

נראה כי יהודה ניצב בפני מציאות לא פשוטה שכזו. במצב שנוצר, תהום היתה פעורה בין יהודה ליוסף. אבל לבסוף הוא עשה זאת, הוא הצליח והביא את יוסף לנקודה בה לא יכול היה יותר אלא נכמרו רחמיו והתוודע לאחיו.

המפרשים¹ הסבירו ש"גישתו" של יהודה לא היה גישה פיזית, שהרי הוא כבר עמד שם, אלא היתה זו "גישה רוחנית". יהודה מבין שיש צורך בגישה עמוקה ופנימית יותר. בקשתו של יהודה היא **"לדבר דבר באזני אדני"**. המדרש² אכן מדגיש שיהודה הצליח לומר "דבר דבור על אופניו" (משלי כה, יא).

אם כן אנו למדים שיהודה מחליט לגשת לגישה אחרת, **גישה של דיבור**. מה מיוחד בגישה זו? ואיך דוקא הדיבור הוא זה שהצליח לשנות כאן את התמונה?

רבינו בחיי מאריך לבאר בפרשה זו את מעלת הדיבור שהוא עיקר האדם שהרי הוא: "נפש חיה". רבינו בחיי מסביר שמכך ש"שמענה רך ישיב חמה" ואפילו "חמת מלך מלאכי מות" אנו למדים שכוחו של האדם הוא בדיבורו, וזו היא מהות האדם שמונחת בו בעצם בריאתו. בארמית הפועל של דיבור הוא מלשון 'הנהגה'. היכולת לסחוף ולהוביל היא על ידי הדיבור, המעשים נגררים אחריו.

מסקנת הדברים היא שבכוחנו לתקן ולהרים את העולם על ידי דיבורנו, אם רק נדבר נכון.

אלא שדיבור שהוא רק 'מלל שפתיים' חיצוני אינו דיבור אמיתי.

מרח' הרב קוק זצ"ל מבאר שהדיבור הוא המוביל והמגלה את שיאם של הרחשים הפנימיים של האדם, "הכליות יועצות, לב מבין ולשון מחתך ופה גומר".

"שכח הדיבור הוא כח נפשי עצום, יוצא מהתמצית של כל האדם הפנימי, מעצתו הרצונית שהכליות יועצות, ומבינת הלב איך לכוון את הענינים אל החפץ שע"פ העצה והציור הפנימי שבכח הלשון לפרטי הדיבורים איך לפעול בהם על נפש השומע. כל אלה מתחברים לכח אחד היוצא בכל עז ע"י הפה המגלה ומוציא לחוץ" (עין איה שבת אות רנב).

על כן יש לראות כאן יהודה כמגיע לשיאו. שכן מכח שערב לבנימין, והרצון האדיר להציל את בנימין הגיע לידי דיבור מרגש היוצא מן הלב ונכנס אל ליבו של יוסף. זה הוא כוחו של הדיבור.

אם כן אל לנו לחפש תיקונים מבחוץ, עלינו להתמלא באהבה לעמנו ולסובבים אותנו ומתוך כך להגיע אל דיבור המגיע מתוכי הנשמה שבכוחה לחבר ולהוביל אל "וסרה קנאת אפרים... אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יצור את אפרים"³.

¹ אור החיים עה"פ יח' ד"ה ובדרך דרש

² מדרש רבה צג ג

³ ישעיהו יא, יג